

Az 1950. évi Kossuth-díjasok névsora

Hat szegedi egyetemi tanár és a hódmezővásárhelyi „Dózsa” termelőcsoport a Kossuth-díjasok között

A pénteki minisztertanács a népművelési miniszter előterjesztésére elfogadta a jelölő bizottság javaslatát az ezévi Kossuth díjak szétosztására. Az 1950. évi Kossuth-díjakat a következők kapták:

Természettudományok

20.000 forintos Kossuth-díjat kapott a fizika terén kifejtett munkásságáért Gombás Pál, műszaki egyetemi tanár és Neugebauer Tibor egyetemi intézeti tanár, megosztott 20.000 forintos díjat mégpedig Gombás Pál a nemesfémek szerkezetes elméletének megoldásáért és az atomfizikáról írt könyvéért, Neugebauer Tibor pedig elektronfizikai elméleti kutatásainak eredményéért, a mezőgazdasági tudományok terén kifejtett munkásságáért Manning Rezső agrár egyetemi ny. r. tanár a sertésorvosi oltóanyagának felfedezéséért, a matematika terén kifejtett munkásságáért Rédei László szegedi egyetemi ny. r. tanár számelméleti és csoportelméleti kutatásaiban elért eredményeiért.

10.000 forintos Kossuth-díjban részesült: a kémia terén kifejtett munkásságáért Erdei-Gruz Tibor egyetemi ny. r. tanár, katalitikus és korrozív vizsgálatokban elért eredményeiért, Fodor Gábor szegedi egyetemi ny. r. tanár a szerves vegyületek térbeli szerkezetének tisztázásáért és néhány gyógyszer szintéziséért, Szabó Zoltán szegedi egyetemi ny. r. tanár iparilag is fontos reakciók mechanizmusának tisztázásáért.

Az orvosi tudományok terén kifejtett munkásságáért Hetényi Géza egyetemi ny. r. tanár az agyműködés és a gyomorfekély közötti összefüggések vizsgálata terén elért eredményeiért, Szentágotai János egyetemi ny. r. tanár a labyrinth és a szemizmok működése közötti összefüggések vizsgálata terén elért eredményeiért, Kemény Imre OTI főorvos anatómiai és élettani vizsgálata alapján elkészített első műfogorvort.

A mezőgazdasági tudományok terén kifejtett munkásságáért Sedlmayer Kurt növénynevelő a cukorrépa, őszi árpa, len és búkköny nemesítéséért, Kreybig Lajos ny. kísérleti főigazgató Magyarországi talajtani ténképe szerkesztésének irányításáért és a műtrágyázásban alkalmazott új módszeréért.

A műszaki tudományok terén kifejtett munkásságáért Freund Mihály műszaki egyetemi tanár a hazai ásványolajból nyert kenőolaj, mosószer és viaszpótló anyagok előállításáért, Varga József műszaki egyetemi ny. r. tanár a hazai ásványolajunk aromás vegyületekkel való átalakításáért, Winter Ernő, az Egyesült Izzólámpa és Villamosági Rt. kutatója a rádiócsövek technológiájában elért eredményeiért, Tarján Gusztáv műszaki egyetemi ny. r. tanár a komló szén kokszosításának kérdésében elért eredményeiért.

A matematika terén kifejtett munkásságáért Kalmár László szegedi egyetemi ny. r. tanár a matematikai logikai vizsgálatok terén elért eredményeiért, Székelyfalvi-Nagy Béla szegedi egyetemi ny. r. tanár a Fourier-sorokra vonatkozó vizsgálatok terén elért eredményeiért.

Művészet és irodalom

20.000 forintos Kossuth-díjat kapott az irodalom terén kifejtett munkásságáért Veres Péter író „Próbajétel” című novelláskötetéért, Illés Béla író „Kárpáti rap-szódia” és „Fegyvert s vitézének” című művéért.

Zeneművészet terén kifejtett munkásságáért Weiner Leo zeneművészeti főiskolai tanár a Zeneművészeti Főiskolán a kamarazenei tanszakra való működésével és zeneszerzői munkásságával való irányítató tevékenységéért.

A képzőművészet terén kifejtett munkásságáért Kisfaludi Strobl Zsigmond szobrászművész Székely-

generalisszimusz 70. születésnapjára készített szobrát és a Gelért-hegyi „Szabadság” szobrát, Pátzay Pál szobrászművész és Csorba Géza megosztott 20.000 forintos díjat kapott, mégpedig Pátzay Pál Lenin és Sztálin szobrát, Csorba Géza a Sztálin-területi autóbusszállomásra készített Sztálin domborműért.

A színművészet terén kifejtett munkásságáért Mészáros Agnes színművész és Latabár Kálmán színművész megosztott 20.000 forintos díjat kapott, mégpedig Mészáros Agnes Pavlenko: „Boldogság” című darabjában a szocialista embertípust ábrázoló alakításáért és Shakespeare nőalakjainak realis ábrázolásáért, Latabár Kálmán a szórakoztató műfajoknak a haktás szolgálatát állításáért, főképpen a „Gerolsteini nagyherceg” című operettbeli alakításáért.

Filmművészet terén kifejtett munkásságáért Nádasdy Kálmán rendező és Bán Frigyes rendező megosztott 20.000 forintos díjat kapott, mégpedig Nádasdy Kálmán a „Ludas Matyi” című film rendezéséért, Bán Frigyes a „Talpalatnyi föld” című film és az „Uri muri” című film rendezéséért.

10.000 forintos Kossuth-díjban részesült az irodalom terén kifejtett munkásságáért Benjámin László író „Örökké élni” című verseskötetéért, Kónya Lajos író a szocialista építés lendületét kifejező verseiért.

Zeneművészet terén kifejtett munkásságáért Kadosa Pál zeneművészeti főiskolai tanár „Májusi köszöntő” című tömegdalaért és „Sztálin esküje” című kantátájáért, Farkas Ferenc zeneművészeti főiskolai tanár a „Csinos Palkó” rádióoperett zenéjéért.

Színművészet terén kifejtett munkásságáért Simon Zsuzsa színházigazgató színházigazgatói munkásságáért, amellyel az új magyar dráma megteremtésének ügyét szolgálta, Gellért Endre rendező Pavlenko: „Boldogság” című színdarabjának rendezéséért, a magyar dráma haladó hagyományainak ápolásáért.

Filmművészet terén kifejtett munkásságáért Illés György filmoperatőr és Hegyi Barnabás filmoperatőr megosztott 10.000 forintos díjat, mégpedig Illés György a „Szabóné” című film, Hegyi Barnabás a „Ludas Matyi” című film operatőri munkájáért.

Az iparművészet terén kifejtett munkásságáért Konecsni György grafikusművész a moszkvai kiállításra készített dekorációjaért.

Újjáépítés

Új munkamódszerek bevezetéséért fizikai dolgozóknál 20 ezer forintos Kossuth-díjat kapott:

Muszka Imre (WM) esztérgályos és Horváth Ede (Győri Vagón) esztérgályos, megosztott 20 ezer forintos díjat, mégpedig mindkettő a gyorsvágás terén sztahanovista módszerekkel elért kiemelkedő eredményekért, Pozsonyi Zoltán (Budapest) kőműves és Fábrik József (Mohács) kőműves megosztott 20 ezer forintos díjat, mégpedig Pozsonyi Zoltán a gyorsfalazás terén elért több mint 2000 százalékos teljesítményéért, Fábrik József pedig mert brigádja 1158 százalékos teljesítményt ért el. Tóth III. János főmozdonyvezető, Lokker Antal fűtő és Kertész András fűtő (mindhárom miskolci fűtőház) megosztott 20 ezer forintos díjat a következő elosztásban: Tóth III. János 10 ezer forint, Lokker Antal és Kertész András 5-5000 forint, mert Tóth III. János a 2000 tonnás mozdalom elindítója, aki két fűtője, Lokker Antal és Kertész András segítségével jelentős megtakarításokat ért el a vasutnál.

Tizezer forintos Kossuth díjat kapott Panyi Ferencné bolyhozó (Óbudai Fehérvár) és Ormai Árpádné gyagyjuszóvő (Hazai Felsőfő) megosztott 10 ezer forintos díjat, mégpedig Panyi Ferencné a többgépes sztahanovista rendszer hazai kezdeményezéséért és állandó 500 százalékos tel-

jesítményéért, Ormai Árpádné pedig a négygépes rendszerrel teljesített 224 százalékos normájáért és az általa készített anyagok kiváló minőségéért.

Kovács János építőbrigád (Komló), Tarján közti megosztva (Kovács János kőműves, Márki Lajos habarcskészítő, Cukor Anna tégladagotó, Batai Ilona habarcs-hordó, Suszter Ilona habarcs-hordó) 10 ezer forintos díjat, átlagos 603 százalékos és a munkaversenyben 2384 százalékgig emelkedő teljesítményükért.

Varga Barnabás fejtési vágár (Tatabánya) sztahanovista munkamódszerével elért állandóan magas teljesítményéért, Margóczy István olvasztár (Diósgyőr) sztahanovista munkamódszeréért, amellyel a 9. számú Mártz-ke-mencénél a 9-10 óras adagidőt 5 óra 20 percre szállította le. Bözöny Lajos fémöntő (Lampart), Ott Józsefné és Ferenczi Ödön acélöntő (Győri Vagón) megosztott 10 ezer forintos díjat, sztahanovista munkamódszerrel elért magas átlagteljesítményükért, a munkadarabok elkészítési idejének és az önköltségnek a csökkentéséért, Márki János villamoshegesztő (Ganz Vagón) és Szőczai Sándor kovács (MAVAG) megosztott 10 ezer forintos díjat, mégpedig Márki János két elektrodával való hegesztési módszeréért és állandó magas teljesítményéért, Szőczai Sándor pedig a nagyszűlű munkadarabok megmunkálásánál elért eredményeiért, a 200 és 200 százalékon felül teljesítményéért.

Műszaki újjáépítés terén 20.000 forintos Kossuth díjat kapott:

Perédi (Pfeiffer) Károly gépészmérnök (WM) a gázgenerátoroknál és a barnaszén gázosítási eljárásánál alkalmazott nagyjelentőségű újításáért, Szőczai Sándor vegyész és Kolonics János vegyész (mindketten Chinoin gyár) megosztott 20 ezer forintos díjat, mégpedig Gerencs Árpád, mert a P-vitamin és B-vitamin pyroac-techin, papaverin és a tuberkulózis gyógyításánál fontos paraminonalsav haza alapanyagokból való előállításáért, tette lehetővé Kolonics János az ultraseptil és a papaverin gyógyszerkészítményének előállításánál bevezetett újításáért.

10.000 forintos Kossuth-díjban részesült Mattyasovszki Zsolnai László vegyész mérnök (Finom Kerámiai Központ) új gyártási eljárásáért, amellyel a porcellán szigetelő külföldi nyersanyagok hazai anyagokkal való pótlá-

sát tette lehetővé. Fülöp Mihály technikus (MAVAG) több újításáért, melyek közül a szivacsos kemény krómózás mintegy évi 1,700.000 forint megtakarítást eredményez. Frank László kohász mérnök (MAVAG) a szürke vas szakító erejét közel kétszeresére emelte. Mátrai Gyula építész a gyári csarnok építése terén bevezetett újításaiért, mellyel országosan alkalmazható jelentős önköltségsökkentést ért el.

A mezőgazdaság fejlesztése terén elért kimagasló eredményekért 10.000 forintos Kossuth-díjat kapott:

A hosszúpályi „Petőfi” termelőszövetkezeti csoport, a 10.000 forintos díjnak Vincze Gábor elnök és Kéri Lajos párttitkár közötti megosztásával, mert a termelőcsoport terméseredményei gyengébb minőségű földön is túlhaladták az egyéni gazdák terméseredményeit. Vincze Gábor az alma- és ártalában a gyümölcstermelés, valamint a szerveszter terén tündette ki magát, Kéri Lajos pedig a csoport munkájának megszervezésében, kulturális és politikai nevelésében ért el eredményeket.

A hódmezővásárhelyi „Dózsa” termelőszövetkezeti csoport a 10.000 forintos díjnak Banga Imre, Gémes Ferenc intézőbizottsági tagot, Égető Ernő gazdasági vezető és Domján Bálint brigádvezető közötti megosztásával: búzából 9 mázsa átlagot ért el a csoport, az egyéni gazdálkodás 6 mázsjával szemben, árpából 14 mázsát az egyéni gazdálkodás 3 mázsjával szemben. A csoport munkájáért kitüntettek szervező és termelő munkájuk kiválóságával tüntek ki.

Szerencs-Majomtanya állami gazdaság 10.000 forintos díjnak Homoroczky Imre gazdasági vezető részére való átadásával, Homoroczky Imre, mint növénytermesztő a brigádban átlagosan 155 százalékos teljesített, legmagasabb teljesítménye 280 százalékos volt. Jó munkájának köszönhető, hogy a gazdaság terméseredménye a környékbeli egyéni gazdálkodáshoz képest 250-300 százalékos volt.

Kospár Adolf csorvási gép-állomásvezető a környék dolgo-

zó parasztjai között végzett jó munkájáért, aminek jó eredményeként az őszi szántásnál 4670 holdra kötötték szerződést a dolgozó parasztok.

Bólya József békéscsabai alközpontvezető és Tóth Mihály debreceni alközpontvezető megosztott 10.000 forintos díjat kapott, mert Bólya József, mint a debreceni gépállomás volt vezetője irányító munkájának köszönhető 42 termelőszövetkezeti csoport megszervezése, Tóth Mihály pedig az alközpont munkáját országos viszonylatban magas színvonalra emelte.

Pedagógia, közegészségügy

A demokratikus nevelés gyakorlati munkájában elért eredményekért 10.000 forintos Kossuth-díjat kapott. Kovács József volt szombathelyi tankerületi főigazgató, jelenleg a szovjet ösztöndíjasok kollégiumának igazgatója, a szombathelyi tankerület példaadó módon való irányításáért, a tanulmányi színvonalnak szakmai és ideológiai szempontból való emeléséért, az iskolák szociális összetételének megjavításáért és a tanulmányi feltételek biztosításáért, Tar Lajos tótkomlói általános iskola volt igazgatója, jelenleg békéscsabai általános iskolai igazgató, a szovjet pedagógia és Makarenko elveinek alkalmazásáért, a fegyelem és tanulmányi színvonal emeléséért a tanszéklet képzetsége fokozásáért és az iskola önkormányzatának helyes irányításáért.

A közegészségügy gyakorlati fejlesztése terén kifejtett eredményes működéséért 10.000 forintos Kossuth-díjban részesült. Petényi Géza egyetemi ny. r. tanár a tuberkulotikus agyhártyagyulladás streptomocinnal való gyógyításának bevezetéséért és kidolgozásáért, Havas András az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatója az OKI újjászervezéséért, Szakkai Antal az OTI munkaegységügyi osztályának vezetője a több mint 300 ezer tüdőbetegség elleni szűrővizsgálat megszervezéséért, amellyel ennek a népbetegségnek terjedési veszélyét tetemesen csökkentette.

Ünnepélyesen kiosztották a Kossuth-díjakat

Március 15. előestéjén bensőséges ünnepség keretében osztották ki a Kossuth-díjakat az alkotó munka legjobbjainak. Hatalmas tapsaj köszöntötték a résztvevők Rákosi Mátyás elvtársat, a dolgozó magyar nép nagy vezérért. Megjelentek az ünnepségen az Elnöki Tanács és a minisztertanács tagjai is.

Az ünnepséget Szakasits Árpád elvtárs, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke nyitotta meg.

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsa kijelölte azokat a tudósokat, írókat, művészeket, technikusokat, üzemi munkásokat s dolgozó parasztokat, akiket — a törvény rendelkezéseinek figyelembevételével is — méltónak tart, a nemzet megbecsülését kifejező Kossuth-díjra — mondta.

Meggyőződésem, hogy ez az elhatározás megfelel a Kossuth-díjhoz fűződő magas igényeknek és annak a célnak, annak a nagy gondolatnak, amelyben a Kossuth-díjról szóló törvény is fogant.

Nincs és nem volt még eszme, amelynek igazságtartalma oly kézzelfogható lett volna, mint korunk, a sztálini korszak eszméje: a marxizmus-leninizmus és nem volt gondolat, amely oly hatalmas tömegeket mozdított volna értelmes, céltudatos és öntudatos cselekvésre, mint a szocializmus.

„Marx mondotta, hogy a régi filozófusok csupán magyarázták

a világot, de ma már arról van szó, hogy megváltoztassuk azt. És ime: szemünk előtt folyik a világ átalakulása és oly szerencsések vagyunk, hogy „nemcsak nézői, hanem szereplői is lehetünk ennek a hatalmas történelmi színjátéknak.”

A munka, a kultúra, a föld egysége kezd nálunk is format ölteni s az egész magyar életet kezdő oly egyetemessé s szívbontathatanná tenni a marxizmus-leninizmus, mint a hatalmas és virágzó Szovjetuniót, ahol nincs öncélú tevékenység, öncélú intézmény, öncélú szellemi élet. Mindent egybe fog a nép és a haza önzetlen és céltudatos szolgálata, a kommunizmus építése.

Mi, még csak az új elején tartunk, még nagy feladatok nagy küzdelmek állanak előttünk, de legyőzzük az elénk tornyosuló nehézségeket.

Velünk van, élünkön halad Lenin és Sztálin a jobb magyar tanítványa, Rákosi Mátyás, eddigi sikereink és győzelmeink szervezője: a Magyar Dolgozók Pártja.

Semmi kétség, hogy elvezetjük népünket a szocializmusba, hiszen szüntelenül merítünk a Szovjetunió gazdag kultúrájából, fejlőmlhatatlan értékű tapasztalataiból, élenjáró tudományából és barátságának kiapadhatatlan forrásából. Ez a tudat megsebezorozza erőnket.

Hisszük, hogy mint Zsdánov mondotta, nálunk is kialakul a tudomány és kultúra harci frontja.

Szeretnők, ha mihamarabb

így lenne s rajta leszünk — az Önök segítségével —, hogy így is legyen.

Öszinte szívvel és meleg szeretettel köszöntöm a Magyar Népköztársaság nevében a megjutalmazottakat. Nagy öröm számomra, hogy átnyújthatom a megtiszteltetés babérkoszorúját. Sok sikert kívánok további munkájukhoz. Áradjon ebből a munkából erő és jólét, béke és boldogság hazánkra és népünkre.

Szakasits elvtárs beszéde után Alecsits György elvtárs, a Tudományos Akadémia főtitkára átadta a díszleveleket és a zöldkoszorús jelvényeket a kiüntetteknek.

Az új Kossuth díjak nevében Gombási Pál egyetemi tanár és Horváth Ede sztahanovista vas esztérgályos mondtak köszönetet. Az ünnepséget Szakasits Árpád elvtárs zárta be. Rákosi Mátyás és Szakasits Árpád elvtársak, Dobai István miniszterelnök és népi demokráciánk többi vezetői még sokáig elbúcsúztak az új Kossuth díjasokkal.

A szovjet békebizottság képviselői elutaztak Párisba

A Szovjetunió országos békebizottságának képviselőitében Szilmonov és Kabalevskij hétfőn Moszkvából Párisba utazott, hogy résztvegyen a béke hívei világkongresszusa állandó bizottságának küldöttségében, amely az angol parlamentnek átnyújtja a béke hívei világkongresszusának minden országhoz intézett békejavaslatát.